

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามมาตรฐานหลักสูตร พุทธศักราช 2544 สำหรับโรงเรียนจิระประวัตวิทยาคม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบข่ายในการนำเสนอ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร
 - 1.1 ความหมายของหลักสูตรและความสำคัญของหลักสูตร
 - 1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 1.3 ระดับของหลักสูตร
 - 1.4 ประเภทของหลักสูตร
 - 1.5 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.6 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.7 ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.8 รูปแบบของการประเมินหลักสูตร
 - 1.9 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.1 หลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 2.3 การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ
 - 2.4 การจัดการเรียนรู้กลุ่มภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ)
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบความคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตร

1. ความหมายของหลักสูตรและความสำคัญของหลักสูตร

ในการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องบอกทิศทางในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ให้

ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ (กาญจนา คุณา รักษ์ 2527: 4) (วิเชียร จันทะโชติ 2540 : 11)(ธำรง บัวศรี 2542 : 8-10)

หลักสูตรมีความหมายแตกต่างกันหลายความหมายตามลักษณะที่ใช้ และมีนักการศึกษาให้ คำนิยามของหลักสูตรไว้ ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973: 7 อ้างจาก จำรัส มีกุลศล 2543 : 2) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร คือ กลุ่มวิชาที่จัดไว้อย่างมีระบบ หรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษาหรือเพื่อรับ ประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหลัก ๆ

โบซอง (Beauchamp. 1973 อ้างจาก นิคม ชมภูหลวง 2545 : 43)กล่าวว่า หลักสูตร ในสถานะหนึ่งหมายถึง เอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ ที่เป็นแผนงานเพื่อให้บรรลุถึงผลผลิต ที่ต้องการ และแผนงานนี้ประกอบด้วยประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียน ซึ่งรวมถึง จุดมุ่งหมาย กิจกรรม สื่อการเรียน การสอน การวัดและการประเมินผล รวมทั้งกำหนดเวลา หลักสูตรในลักษณะนี้มีหลายระดับ เช่นหลักสูตรในระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

ธำรง บัวศรี (2542 :14)กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นแสดงถึง จุดหมายการจัดเนื้อหากิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละ โปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมี พัฒนาการในด้านต่างๆตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สุมิตร คุณานุกร (2526 : 9) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรคือโครงการให้ การศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมาย ทางการศึกษาที่กำหนดไว้

กรมวิชาการ (2534 : 15)ให้ความหมายของหลักสูตรว่า คือมวลประสบการณ์ต่างๆ ที่ สถานศึกษาจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการรับรู้และพัฒนาตนเองไปใน ทิศทางที่เหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 8) ให้ความหมายของหลักสูตร คือเอกสารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการวัดผลและประเมินผล ตลอดจนทั้งการจัด กิจกรรมต่างๆของโรงเรียนอันจะทำให้ให้นักเรียนมีพัฒนาการและประสบการณ์ต่างๆ ตามจุดมุ่งหมาย ที่ตั้งไว้ในหลักสูตร

จากความสำคัญและความหมายของหลักสูตรดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตร มีความสำคัญต่อ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียนไปตามแนวทางที่ต้องการ ซึ่ง หลักสูตรหมายถึง เอกสารทางวิชาการ หรือมวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็น แนวทางในการจัดการเรียนรู้ สำหรับหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1ที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น หมายถึง เอกสารในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่

คาดหวังตามที่กำหนด เป็นการจัดการเรียนรู้จากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้จริง มีทักษะในการแสวงหาความรู้ และเจตคติที่ดี สามารถนำไปการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 มาตราที่ 27 วรรค 2 ที่กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสภาพชุมชน ท้องถิ่น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผล การจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้

2. องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรสามารถทำให้มองเห็น โครงสร้างของหลักสูตร ทั้งระบบซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรมีความสำคัญยิ่งขึ้น โดยมี นักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของไว้หลายแนวคิด ดังต่อไปนี้

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 12) ได้เสนอว่าหลักสูตรควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. หลักสูตรหรือข้อกำหนดการเรียนการสอน ความมุ่งหมาย
2. เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือประมวลการสอน แผนการสอน
3. วัสดุหลักสูตร ได้แก่ หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือเสริมการอ่าน
4. สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ เครื่องฉาย อุปกรณ์ วัสดุอื่น ๆ ฯลฯ
5. กระบวนการเรียนการสอน เทคนิคต่าง ๆ และการใช้
6. การวัดผลประเมินผล

จำรัส มีกุล (2543 :7-8) ได้กล่าววว่าองค์ประกอบของหลักสูตรที่สมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายและหลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ความมุ่งหมายทางการศึกษานั้นเอง การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรก็เพื่อจะตอบคำถามว่าจะจัดการศึกษาเพื่ออะไร หรือต้องการให้ผู้ได้รับการศึกษามีคุณลักษณะเช่นไร มีพฤติกรรมอย่างไร เพื่อให้ได้ บุคลากรที่มีคุณภาพทางสังคมและประเทศชาติต่อไป จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีหลายระดับ เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั่วไป จุดมุ่งหมายระดับวิชา จุดมุ่งหมายระดับบทเรียน และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นต้น

หลักการของหลักสูตร หมายถึง แนวคิด ความเชื่อ เกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตร แม่บทเป็นเป้าหมาย หรือจุดยืนร่วมกันของผู้จัดทำหลักสูตร เช่น หลักการของหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) หลักการมีดังนี้ คือ เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ในท้องถิ่นมีโอกาสจัด หลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการได้

2. เนื้อหาวิชา เนื้อหา คือ สารที่เป็นความรู้ที่รวบรวมและจัดอย่างมีระบบ ระเบียบให้แก่ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ เนื้อหาสารดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และพิจารณาให้เหมาะสมกับเวลาที่จัดให้กับผู้เรียนตามหลักสูตรด้วย

3. กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดกิจกรรม หรือประสบการณ์ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องศึกษาวิธีการ กระบวนการสอน และศึกษาเข้าตัวผู้เรียน พัฒนาของผู้เรียน ความพร้อม ความแตกต่างระหว่างบุคคล และปัจจัยอื่น ๆ หรืออุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายนั้น

4. การประเมินผล การประเมินผลเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของหลักสูตร เป็นสิ่งที่จะตอบได้ว่า เนื้อหา สาร กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จัดให้กับผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ผลจากการประเมินย่อมจะบอกได้ว่าผู้เรียนได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ดังนั้นการประเมินผลต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ธำรง บัวศรี (2542 : 8-9) ได้กล่าวว่างค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร มีดังต่อไปนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการ

ให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5. เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถหลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาตามที่กำหนดไว้

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

8. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2544 : 11-28) กล่าวว่าหลักสูตรสถานศึกษามือถือประกอบคือ

1. วิสัยทัศน์
2. จุดหมาย
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. โครงสร้างหลักสูตร
5. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

คำอธิบายรายวิชาแกน/รายวิชาเลือก

5. การส่งเสริมการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผลและประเมินผลการเรียน
7. การบริหารจัดการหลักสูตร

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของหลักสูตรตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. โครงสร้างหลักสูตร
3. แนวการจัดการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล

ในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการกำหนดหรือการคัดเลือกองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

(1) จุดมุ่งหมาย (Objective)

ไทเลอร์ (Tyler, 1970 : 70-71) กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายที่มีประโยชน์มากที่สุด คือ การกำหนดรูปที่บ่งถึงชนิดของพฤติกรรมอันพึงประสงค์จะพัฒนาขึ้นในตัวผู้เรียนและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตที่ใช้ พฤติกรรมนั้นๆ ดังนั้น การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ดีต้องคำนึงถึงทั้งพฤติกรรมและเนื้อหา

สจ๊วต อุทรานันท์ (2532 : 203-204) กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายในแต่ละระดับ จะแตกต่างกันตามลักษณะของผู้เรียน ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา โดยครอบคลุมลักษณะ 3 ด้านคือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ

ปราณี สังขะตะววรรณ (2536 : 56) ได้กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมาย จะเป็นตัวที่กำหนดงานหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนและใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดเนื้อหา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538 : 84) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายว่า จุดมุ่งหมาย (Objective) หมายถึง ความมุ่งหวังที่จะทำให้เกิดกับผู้เรียนหลังการใช้หลักสูตร หรือเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายมีไว้เพื่อกำหนดพฤติกรรมที่จะให้เกิดกับผู้เรียนทั้งทางด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สารระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษต่างประเทศ กำหนดจุดมุ่งหมาย เป็นคุณภาพของผู้เรียนตามที่ผ่านมาในแต่ละช่วงชั้น

(2) เนื้อหาวิชา (Content)

สจ๊วต อุทรานันท์ (2534 : 170-171) กล่าวถึงหลักในการคัดเลือกเนื้อหา คือ

1. เกณฑ์ความถูกต้อง
2. เกณฑ์แห่งความสามารถที่จะเรียนรู้
3. เกณฑ์แห่งความสำคัญ
4. เกณฑ์แห่งความสนใจ

และวิธีคัดเลือกเนื้อหา คือ ใช้ความคิดเห็น พิจารณาตัดสิน และวิเคราะห์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 93) กล่าวถึงเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาประกอบด้วย

1. มีเนื้อหาเฉพาะอะไรบ้างที่บ่งชี้ให้ผู้เรียนรู้ในสิ่งนั้น
2. มีข้อเท็จจริง แนวคิด หลักการ อะไรบ้างที่สัมพันธ์กับหัวข้อเนื้อหาวิชา
3. เนื้อหาได้ชี้แนวทางเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอน แต่ต่อเนื่องสัมพันธ์กับหัวข้ออย่างไร

4. เนื้อหาแบ่งถึงความนึกคิด ทักษะ และค่านิยมรูปแบบใด

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 84 - 86) กล่าวถึงหลักเกณฑ์การจัดเนื้อหา ดังนี้

1. การจัดเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก
2. การจัดตามความจำเป็นที่ต้องเรียนก่อนหลัง
3. จัดตามลำดับของกาลเวลา
4. จัดตามหัวข้อหรือเรื่อง
5. จัดตามลำดับส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวม
6. จัดตามลำดับส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย

ปราณี สังขะตะววรรณ (2536 : 56) ช่าง บัวศรี (2542 : 194) กล่าวถึงการออกแบบการจัดเนื้อหาสาระทำได้ในลักษณะการรวมเนื้อหาเป็นรายวิชา จัดเป็นกลุ่มหรือบูรณาการเนื้อหาวิชาสาระของความรู้ที่นำมาเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และเกิดลักษณะตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย เนื้อหาเป็นสิ่งที่กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้และเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า เนื้อหาเป็นส่วนประกอบสำคัญของหลักสูตร ซึ่งในการสร้างหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งนี้ผู้วิจัย เลือกเนื้อหาโดยยึดสาระและมาตรฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มากำหนดให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆของผู้เรียน จัดสาระ กระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามพัฒนาการของผู้เรียน และสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด

(3) แนวการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience)

ไทเลอร์ (Tyler. 1970 : 74) กล่าวถึงหลักในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ คือ

1. ควรเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติตามจุดมุ่งหมาย
2. ประสบการณ์การเรียนรู้ควรเป็นที่พึงพอใจของผู้เรียน
3. อยู่ในขอบข่ายความสามารถของผู้เรียน
4. ควรเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายหลายๆอย่าง

ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา (2540 : 61) กล่าวถึงประสบการณ์การเรียนรู้ว่าหมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ภายนอกของสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน

สรุปได้ว่าประสบการณ์การเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ภายนอกที่มีผลต่อการเรียนรู้ซึ่งในการเลือกประสบการณ์ของผู้วิจัยในครั้งนี้ เลือกประสบการณ์ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

(4) การประเมินผล (Evaluation)

ไทเลอร์ (Tyler, 1970 : 75) กล่าวถึงการประเมินผล ว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบถึงประสพการณ์ที่จัดขึ้น ได้ผลตามที่ต้องการจริงหรือไม่ และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหรือ ปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ศิริชัย กาญจนวาสี (2537 : 134) และ สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2539 : 14) กล่าวว่า การประเมิน ควรพิจารณาให้ครอบคลุมทั้งความก้าวหน้าและความสัมพันธ์

องค์ประกอบหลักสูตรที่นำมาจัดทำหลักสูตรจะต้องมีสิ่งที่ได้กล่าวมา เพื่อสามารถนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลตามที่กำหนดของหลักสูตร

3. ระดับของหลักสูตร

การจัดการเรียนรู้จะดำเนินไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครูสอนต้องรู้ถึงหลักการของหลักสูตร วิธีใช้และต้องเข้าใจว่าหลักสูตรอยู่ในระดับใด ซึ่งนักการศึกษากล่าวถึงระดับของหลักสูตรไว้ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่(2525 :3) กล่าวถึง ระดับของหลักสูตร มี 3 ระดับ คือ

1. หลักสูตรระดับชาติหรือระดับแม่บท คือ เป็นหลักสูตรแกนที่เขียนไว้กว้างๆ และบรรจุสาระที่จำเป็น ที่ทุกคนในประเทศต้องเรียนรู้เหมือนกัน
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น คือการนำเอาหลักสูตรระดับชาติมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชน และเป็นการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง
3. หลักสูตรระดับห้องเรียน ถิ่น คือการนำเอาหลักสูตรระดับชาติและระดับท้องถิ่นปรับใช้ให้เหมาะสมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สุมิตร คุณากร (2533: 30) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร มี 4 ระดับ

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ จัดทำกว้างๆครอบคลุมทั่วประเทศ
2. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นการนำหลักสูตรระดับชาติมาปรับขยายให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
3. การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียนเป็นการนำหลักสูตรระดับท้องถิ่นมาปรับขยายให้เหมาะกับโรงเรียน
4. การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียนเป็นการนำหลักสูตรระดับโรงเรียนปรับขยายให้เหมาะกับห้องเรียน

สรุปได้ว่าระดับของหลักสูตรโดยรวมแล้วมี 4 ระดับได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ
2. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
3. การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน
4. การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียน

สำหรับการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นการสร้างหลักสูตรระดับห้องเรียน ภาษาอังกฤษที่ใช้กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้มีหลักสูตรหลายประเภท ตามที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

จาร์ส มีกุล (2543 : 12-20) ได้จัดแบ่งหลักสูตรไว้ 7 ประเภท คือ

1. หลักสูตรแบบเนื้อหาวิชา (Subject Matter Curriculum) เป็นหลักสูตรแบบรายวิชา เกิดจากแนวความคิดที่ยึดเอาความรู้จากเนื้อหาวิชาเป็นหลัก ตัวอย่างหลักสูตรของไทยที่ใช้แบบนี้คือ หลักสูตรก่อน พ.ศ.2503
2. หลักสูตรหมวดวิชา (Fusion or Fused Curriculum) เป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากหลักสูตรเนื้อหาวิชาโดยการร่วมวิชาย่อย ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมารวมเป็นหมวดวิชา ผู้สอนมีความสะดวกในการสอนมากขึ้น สามารถนำเนื้อหาต่าง ๆ เข้ามาสัมพันธ์ผสมผสานทำให้เกิดความต่อเนื่องในเนื้อหา ดังตัวอย่างหลักสูตร พ.ศ.2503
3. หลักสูตรแบบสหสัมพันธ์ (Broad Field Curriculum) ดำรบางเล่มเรียกว่า หลักสูตรแบบกว้าง ที่พัฒนามาจากหลักสูตรแบบรายวิชาในการผสมผสานความรู้ ยึดแนวความคิดที่เน้นวิชาการมากกว่าความสนใจ หรือความต้องการของผู้เรียน มีลักษณะคล้ายกับหลักสูตรหมวดวิชาแต่พบว่ามีกรนำเอาเนื้อหาวิชาย่อยมารวมเข้าด้วยกัน เช่น หลักสูตร พ.ศ.2503 ที่รวมเอาวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และศีลธรรม มารวมเป็นหมวดวิชาสังคม
4. หลักสูตรแบบกิจกรรมและประสบการณ์ (Activity and Experience Curriculum) เป็นหลักสูตรแนวความคิดที่ยึดความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลักการจัดหลักสูตรจะคำนึงถึงกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ครูจะลดบทบาทลง การจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง

5. หลักสูตรแบบสัมพันธ์วิชา (Correlated Curriculum) ก็คือการจำเอาหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่มีเนื้อหาสอดคล้องกัน หรือส่งเสริมซึ่งกันและกันมาเชื่อมโยงกันเข้า แล้วจัดสอน เนื้อหาในคราวเดียวกัน เช่น การนำเอาเนื้อหาวิชาภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาเชื่อมโยง กับวิชาประวัติศาสตร์ไทย เขมร ลาว และเวียดนาม เป็นต้น

6. หลักสูตรแบบแกนกลาง (Core Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ตรงกับแนว ความคิดที่ยึดกิจกรรมและสังคมเป็นหลัก ที่มุ่งสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน หลักสูตรจะประกอบด้วยสิ่งที่ทุกคนจะต้องเรียนได้แก่ ความรู้พื้นฐานและเนื้อหาจากวิชาต่าง ๆ

7. หลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) เป็นหลักสูตรที่เกิด จากแนวคิดที่ยึดหลักการผสมผสานทั้งความรู้และกระบวนการ (Designs Focused on Integrating of Knowledge and Process) ที่พัฒนามาจากหลักสูตรแบบกว้าง โดยนำเอาเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มา ผสมผสานเป็นกลุ่ม หรือหมวดหมู่เดียวกัน แบบอย่างหลักสูตรแบบนี้คือ หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับ พ.ศ.2521 ที่นำเอาเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มารวมไว้เป็นกลุ่มประสบการณ์

แกลททอธ (Glatthorn) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Curriculum Renewal ของ สมาคม ASC เมื่อ ค.ศ.1987 (อ้างอิงใน นาดตา ปีลันธนานนท์และคณะ 2542 : 35-36) ได้ จำแนกหลักสูตรออกเป็น 6 ประเภทคือ

1. หลักสูตรเสนอแนะ (Recommended Curriculum) เป็นหลักสูตรที่องค์กร หน่วยงาน หรือ บุคคลจัดทำขึ้นเพื่อตั้งใจให้เป็นหลักสูตรตามอุดมการณ์ปรัชญาที่ผู้จัดทำต้องการ ให้เห็นเป็นแนวทางในการนำไปใช้เป็นหลักสูตรที่บังคับให้ใช้ทั่วประเทศ ที่มุ่งให้ข้อเสนอแนะ แนวทางแก่ท้องถิ่นและสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรของตนเอง

2. หลักสูตรลายลักษณ์อักษร (Written Curriculum) เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษา จัดทำขึ้น ซึ่งประกอบด้วยคู่มือ หรือคำแนะนำหลักสูตร (Curriculum Guides) แผนภูมิแสดง ขอบข่ายและการจัดลำดับการเรียนรู้ในมาตรฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสาขาวิชาต่าง ๆ ตลอดจน โปรแกรมการเรียน หลักสูตรประเภทนี้คือ เป็นหลักสูตรที่เป็นทางการ มีผลบังคับใช้กับ สถานศึกษาหรือท้องถิ่นนั้น ๆ (Official Curriculum) เพราะเป็นหลักสูตรที่ใช้ควบคุมการจัด โปรแกรมการเรียนการสอนของท้องถิ่นหรือสถานศึกษา เพื่อให้แน่ใจว่า นโยบายการจัดการศึกษา ของท้องถิ่นหรือสถานศึกษาได้มีการนำไปปฏิบัติจริงจนสู่ห้องเรียน

3. หลักสูตรการสอน (Taught Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ครูได้นำไปใช้จัด การเรียนการสอนจริงในห้องเรียน

4. หลักสูตรสนับสนุน (Supported Curriculum) เป็นหลักสูตรที่รวบรวม ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกในการจัดโปรแกรมการเรียนต่าง ๆ ข้อมูลเหล่านี้

อาจเป็นข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงลักษณะของ สิ่งพิมพ์ สื่อการศึกษา และเทคโนโลยีทางการศึกษาในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ แม้กระทั่งสถานที่และ แหล่งความรู้ต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่น ข้อมูลความรู้ทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลที่กล่าวมาจะช่วย ส่งเสริมสนับสนุนการสอนของครู และการเรียนของนักเรียน

5. หลักสูตรการทดสอบ (Tested/Assessed Curriculum) ได้แก่ แบบทดสอบ และการประเมินผลนักเรียนในลักษณะต่าง ๆ

6. หลักสูตรการเรียน (Learned Curriculum) เป็นหลักสูตรระดับล่างสุด เป็นทุก สิ่งทุกอย่างที่นักเรียนได้เรียนรู้จริงในโรงเรียน จากการเรียนการสอนโดยตรง หรือจาก ประสบการณ์ต่างๆ โดยอ้อมที่โรงเรียนจัดให้มารวมไว้ในกลุ่มประสบการณ์

จากแบบของหลักสูตรตามที่กล่าวมา ชาร์จ บัวศรี (2542 : 176-198) ได้กล่าวถึง การแบ่งประเภทของหลักสูตรเป็น 8 ประเภทดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชา (The Subject Curriculum) เป็นหลักสูตรรายวิชาที่ โครงสร้างของเนื้อหาวิชาจะถูกแยกออกจากกันเป็นรายวิชา ทั้งด้านเนื้อหาและการสอน
2. หลักสูตรสัมพันธ์วิชา (The Correlated Curriculum) เป็นหลักสูตรรายวิชา ที่ได้รับการปรับปรุงเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรที่เน้นครูเป็นผู้สั่งการ โดยการนำเอา เทคนิคการสอนใหม่ๆ มาใช้ เช่น ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน
3. หลักสูตรกว้าง (The Broad-field Curriculum) เป็นหลักสูตรที่พยายามแก้ไข จุดอ่อนของหลักสูตรรายวิชา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนให้เป็นที่น่าสนใจ และเร้าใจ และสามารถปรับตนให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมได้เป็นอย่างดี รวมทั้งให้มีพัฒนาการ ในด้านต่าง ๆ ทุกด้าน
4. หลักสูตรแกน (The Core Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ได้นำเอาเนื้อหาของ วิชาต่าง ๆ มารวมกันเข้าเป็นวิชากว้าง ๆ เรียกว่าหมวดวิชา ทำให้เกิดหลักสูตรแบบกว้างขึ้น แต่ หลักสูตรนี้ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของสังคม ดังนั้นจึงเกิดหลักสูตรแกน เพื่อสนองจุดหมายที่ต้องการ
5. หลักสูตรประสบการณ์ (The Experience Curriculum) เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหา หลักสูตรที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจหรือกระตือรือร้นในการเรียน จัดว่าเป็นหลักสูตรแรกที่ยึด เด็กหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
6. หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ (The Competency-based Curriculum) จัดหลักสูตรนี้เพื่อผู้เรียนที่มีทักษะและความสามารถ ในด้านต่าง ๆ ตามความสนใจเป็นหลักสูตรที่ ไม่เน้นเนื้อหาความรู้ แต่มุ่งเน้นด้านทักษะ ความสามารถเจตคติและค่านิยม ที่มีผลต่อชีวิตปัจจุบัน

และอนาคตของผู้เรียน หลักสูตรนี้มีโครงสร้างซึ่งแสดงให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละชั้นเรียน ทักษะและความสามารถจะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน

7. หลักสูตรกระบวนการ (The Process Approach Curriculum) เป็นหลักสูตรที่เน้นวิธีการมากกว่ารูปแบบวิธีการเรียนการสอนจะเน้นกระบวนการเช่น การแก้ปัญหา การค้นคว้า ฯลฯ

8. หลักสูตรบูรณาการ (The Integrated Curriculum) เป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากหลักสูตรกว้าง โดยนำเอาเนื้อหาของวิชาต่าง ๆ มาหลอมรวมกัน ทำให้เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไป การผสมผสานเนื้อหาของวิชาต่าง ๆ เข้าเป็นเนื้อหาเดียวกันนี้ทำได้หลายวิธี คือ บูรณาการระหว่างความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน บูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ หลักสูตรบูรณาการนี้จะไม่มีการกำหนดขอบเขตของวิชาหรือแบ่งเนื้อหาวิชาที่จะเรียนไว้ก่อน แต่จะนำเอาเนื้อหาอะไรมาจากวิชาใด มาใช้แก้ปัญหาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มาก

จากประเภทของหลักสูตรที่กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นหลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ (The Competency-based Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจจะปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่จะมุ่งพัฒนาในด้านทักษะความสามารถ เจตคติและค่านิยม อันเป็นประโยชน์ต่อชีวิตปัจจุบันและอนาคตของผู้เรียน แม้ความรู้จะเปลี่ยนแปลงพัฒนาไป แต่ผู้เรียนซึ่งเติบโตออกไปในสังคมยังสามารถปรับตัวทันความต้องการของสังคม

5. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาเพราะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม หลักสูตรจึงต้องมีพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพเศรษฐกิจอยู่เสมอจึงมีนักการศึกษาให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

ศุมิตร คุณานุกร (2523 : 25) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรมีขอบเขตถึงการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและสังคม นักการศึกษาของไทยใช้คำว่า การพัฒนาหลักสูตร การสร้างหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร และการยกร่างหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 92-93) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรจะมีความหมายครอบคลุม การสร้างหลักสูตร การวางแผนหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นทั้งระบบ

สังัด อุทรานันท์ (2532 : 30) กล่าวถึงการพัฒนา ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Development มีความหมาย 2 ลักษณะคือลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่ง หมายถึงการทำให้เกิด ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจึงอาจมีความหมาย คือ การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้นหรือเป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นฐานอยู่เลย

เป็รื่อง กิจรัตน์ (2532 : 15) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรหมายถึงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของสังคม

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1974 : 7) และบรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544 : 15) ได้กล่าวคล้ายกันว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจะรวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การนำหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลางมาดำเนินการปรับปรุงสร้างหรือจัดทำขึ้นมาใหม่ในบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียนสภาพสังคมและเศรษฐกิจของปัจจุบันมากที่สุด

6. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นกระบวนการซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ไทเลอร์ (Tyler, 1950 : 1อ้างจาก จำรัส มีกุลศล 2543 :33) กล่าวไว้ว่า ในการจัดทำหลักสูตรนั้นควรจะตอบคำถามพื้นฐาน 4 ข้อ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนต้องการให้เด็กได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะประเมินผลการเรียนอย่างไรจึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากคำถาม 4 ข้อนี้ ถ้าพิจารณาจะเห็นว่าคำถามข้อที่ 1 วัตถุประสงค์ของการศึกษาจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้จัดทำหลักสูตรดำเนินการในข้อต่าง ๆ มาจนถึงขั้นการประเมินผลในข้อที่ 4 ซึ่งจะสอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างสมบูรณ์

ทาบ (Taba. 1962 :12-13 อ้างจาก จำรัส มีกุลศ 2543 :35) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ (Diagnosis of Needs)
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ (Formulation of Objectives)
3. การเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content)
4. การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระ (Organization of Content)
5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experience)
6. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experience)
7. การกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมิน (Determination of what to evaluate and of the ways of doing it)

สัจ จุทรานันท์ (2532 : 38-39) จัดลำดับการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตร
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้
4. การกำหนดมาตรการวัดผลและประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 16-17) เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร (Integrated Curriculum Development) เพื่อเป็นแนวทางทางในการพัฒนาหลักสูตร แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

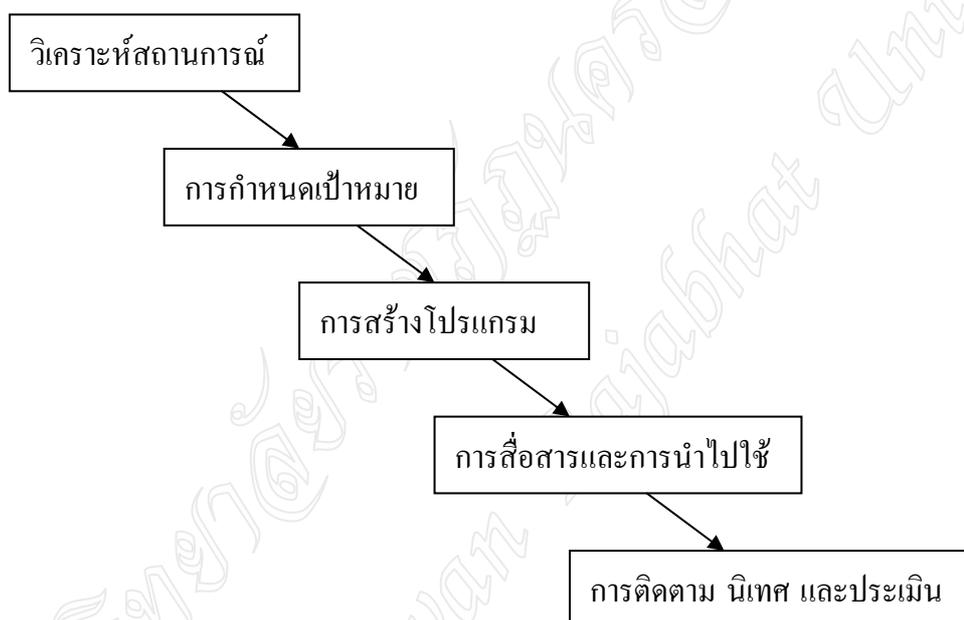
ขั้นตอนที่ 1 สิ่งที่กำหนดหลักสูตร ได้แก่ การเตรียมข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีสิ่งกำหนดที่สำคัญ 3 ทางคือ ทางวิชาการ ทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ และทางการเมือง

ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรรายวิชา ประกอบด้วยโครงร่าง และองค์ประกอบหลักสูตรที่สะท้อนให้เห็นภาพรวม และมาตรฐานการศึกษาของแต่ละหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรสามารถทำได้หลายวิธี แต่ต้องทำอย่างมีระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลมาสังเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ก่อนนำไป ในขั้นตอนนี้ต้องจัดทำระบบ ข้อมูลให้ชัดเจน ควรพิจารณาให้รอบคอบว่าข้อมูลที่ได้มา สามารถนำไปใช้ในส่วนใดของหลักสูตร บ้าง และเมื่อนำข้อมูลมาใช้ปรับแก้หลักสูตรส่วนใดแล้วจะมีผลกระทบต่อส่วนอื่นๆของหลักสูตร มากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ สกิลเบค (Skillbeck. อ้างใน อำนาจ จันทร์แป้น 2532 : 145) เสนอรูปแบบใน การพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบของ Skillbeck

ที่มา : อำนาจ จันทร์แป้น 2532 : 145

อำนาจ จันทร์แป้น (2532 : 149) เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาซึ่ง สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามโมเดลสกิลเบค ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ หมายถึง การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน โดยวิเคราะห์สิ่งต่อไปนี้

- 1.1 ปรัชญาการศึกษา นโยบาย หลักสูตร แผนการศึกษา งานวิจัย
- 1.2 สภาพปัญหา ค่านิยม วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชน
- 1.3 ธรรมชาติของเนื้อหาสาระวิชาความรู้ ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและ

เทคโนโลยี

- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับตัวผู้เรียนในด้านความต้องการและความสนใจ

1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ตลอดจนแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. การวางแผนหลักสูตรหรือแผนประสบการณ์

2.1 กำหนดลักษณะกระบวนการวิชา

2.1.1 พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

2.1.2 คัดเลือกและรวบรวมและผลิตสื่อประเภทต่างๆ

2.2 กำหนดแผนการสอน

2.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์

2.2.2 คัดเลือกเนื้อหาสาระ

2.2.3 กำหนดวิธีการเรียนการสอน สื่อและแหล่งวิทยาการ

2.2.4 กำหนดวิธีการประเมิน

3. การใช้หลักสูตรหรือการปฏิบัติ

3.1 การเตรียมหรือการพัฒนาบุคลากร เอกสาร และสื่อประเภทต่างๆ

4.2 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในแนวทางที่กำหนดขึ้นใหม่

4.3 ฝึกอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดทักษะในการใช้หลักสูตรหรือวิธีการใหม่

4.4 สร้างหรือเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน

4.5 เตรียมการนิเทศภายใน

5. การประเมิน

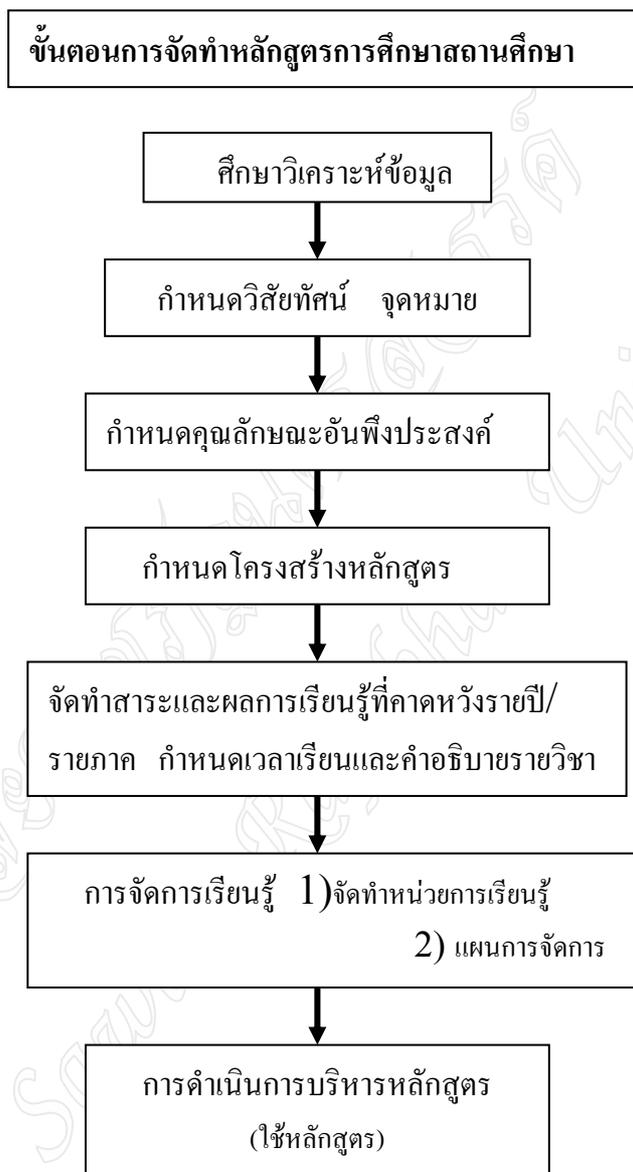
4.1 ประเมินแผนหลักสูตรที่วางไว้

5.2 ประเมินการปฏิบัติตามแผน

5.3 ประเมินความเหมาะสมของสื่อทุกประเภท

5.4 ประเมินผลสัมฤทธิ์

ส่วน กรมวิชาการ (2545 : 1-25) เสนอแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำรายละเอียดข้อมูลพื้นที่ได้จัดทำวิสัยทัศน์ จุดหมาย โครงสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ รวมทั้งแผนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดังแผนภาพประกอบ

ภาพที่ 2.2 แผนภูมิขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาสถานศึกษา

ที่มา : การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (2545:3)

ดังนั้นพอสรุปได้ว่าขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรอย่างกว้างๆมีดังนี้คือ

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร
2. การสร้างหลักสูตร
3. การใช้หลักสูตร
4. การประเมินหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ได้นำขั้นตอนกระบวนการพัฒนา หลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่ มาประยุกต์ใช้ ซึ่งมี อยู่ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร
2. การสร้างหลักสูตร
3. การประเมินคุณภาพหลักสูตร
4. การปรับปรุงแก้ไข

7. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานหรือสภาพปัญหาและ ความต้องการในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานประกอบในการพิจารณา โดยคำนึงถึงว่าวันนี้ ผู้เรียนได้อะไรและต่อไปวันข้างหน้าหลักสูตรจะสนองตอบกับความต้องการหรือไม่ ข้อมูล พื้นฐานที่ควรนำมาพิจารณามีหลายด้านด้วยกัน

กรมวิชาการ (2542 : 6-11) ได้กล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ รายได้ แหล่งเงินทุน การตลาด สถาน ประกอบการ ฯลฯ
2. ด้านประชากร ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่ม/ลดจำนวนประชากร แรงงาน ตลาดแรงงาน สุขภาพอนามัย ฯลฯ
3. ด้านการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน นักเรียน ครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แหล่งวิทยากร ฯลฯ
4. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียมประเพณีการเล่น ศาสนา ฯลฯ
5. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ สภาพแวดล้อม มลภาวะ ฯลฯ

6. ด้านการสื่อสาร/คมนาคม ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น น้ำประปา ถนนไฟฟ้า โทรศัพท์ ฯลฯ

ศุณีย์ เหมาะประสิทธิ์ (2541 : 4-5) กล่าวถึงการศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ข้อมูลทางด้านวิชาการ ด้านผู้เรียน และด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปเอกสารอ้างอิงต่างๆ ที่นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนามโดยการใช้แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

ธีรารัตน์ บัวศรี (2531 : 130-134) และ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 39-43) กล่าวถึงการศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน ท้องถิ่นหรือสังคมที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เนื่องจากสถานศึกษามีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมของสังคม เพื่อเตรียมตัวและทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสังคมและมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดเป็น ทำเป็น และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม จึงจำเป็นต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ท้องถิ่นหรือสังคมที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา มีความทันสมัยและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคมนั้นๆ การศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชนอาจศึกษาข้อมูลหลายๆด้าน เช่น ด้านการศึกษา บริการสาธารณูปโภค การประกอบอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มของอาชีพในอนาคต สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย ฐานะและรายได้ ระดับการศึกษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและค่านิยม เทคโนโลยี ทรัพยากรต่างๆ ปัญหาของชุมชน ความคาดหวังของชุมชนในอนาคต ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา หลักสูตร

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และมีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพที่ดีนั้นต้องพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกันทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจหรืออารมณ์ รวมทั้งให้ความสนใจความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยเหตุนี้ นักพัฒนาหลักสูตรหรือผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรต้องศึกษาในด้านต่างๆดังนี้

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรผู้เรียน ได้แก่ จำนวนประชากรผู้เรียนที่จำแนกตามเพศและอายุ แนวโน้มการเพิ่มและลดของผู้เรียน อัตราการลาออก อัตราการเรียนต่อ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฯลฯ ข้อมูลในเรื่องดังกล่าวศึกษาได้จากงานวิจัยที่ศึกษาค้นคว้าโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือโดยส่วนบุคคล รายงานการศึกษาของหน่วยงานทางราชการ รายงานของโรงเรียน เป็นต้น

2.2 ข้อมูลด้านการเจริญเติบโต และพัฒนาการทางปัญญาและจิตใจของผู้เรียน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม ความต้องการทางด้านจิตใจ พัฒนาการทางทางด้านสติปัญญา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อุปนิสัยและความต้องการหรือสนใจในแต่ละบุคคล เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ช่วยในการพัฒนาหลักสูตรในรายวิชาของกลุ่มสาระต่างๆ เช่น พลศึกษา สุขศึกษา การอ่านการเขียน ฯลฯ สอดคล้องกับวัย สติปัญญา และความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียน ทั้งยังเป็นข้อมูลในการจัดหลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความพิเศษได้อีกด้วย

2.3 ข้อมูลด้านลักษณะกระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียนกระบวนการเรียนรู้ หรือจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นข้อมูลที่ต้องนำมาศึกษาและพิจารณา ในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร ช่วยทำในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนแต่ละวัย ข้อมูลเหล่านี้หาได้จากแพทย์ นักวิชาการศึกษางานวิจัยต่างๆ การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล การสังเกตผู้เรียน การพูดคุยกับผู้เรียนและผู้ปกครอง การศึกษาบันทึกรายงานของโรงเรียน เป็นต้น

2.4 ข้อมูลด้านครอบครัว ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง บรรยากาศที่บ้าน แรงบันดาลใจจากบ้าน ปัญหาทางครอบครัว ฯลฯ ข้อมูลด้านครอบครัวนี้เป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อ คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนอย่างมาก และสามารถช่วยในการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของโรงเรียน เป็นข้อมูลที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร ที่ต้องศึกษาวิเคราะห์ คือข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน เช่น จำนวนครู งบประมาณ จำนวนอุปกรณ์และสื่อต่างๆ จำนวนอาคารสถานที่ และห้องเรียน ความต้องการของครู ปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนหรือความร่วมมือจากชุมชนที่มีต่อโรงเรียน ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้ช่วยในการพิจารณาถึงความพร้อมของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และมีผลต่อการตัดสินใจ ในการเลือกแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพของโรงเรียนหรือสถานศึกษา

ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อศึกษาประกอบการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งได้จาก

ข้อตกลงจากการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3) ได้ข้อสรุปในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร ภาษาอังกฤษในช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3) มี 3 ด้าน ดังนี้

1) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร โรงเรียนจิระประวัตวิทยาคม ทางด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และโครงสร้างของหลักสูตรของโรงเรียนจิระประวัตวิ ทั้งนี้เพราะหลักสูตรภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นหลักสูตรระดับชั้นเรียนซึ่งเป็น หลักสูตรย่อยอีกหน่วยหนึ่งของหลักสูตรหลัก คือ หลักสูตร โรงเรียนจิระประวัตวิทยาคม ที่เป็น หลักสูตรระดับสถานศึกษา

2) ข้อมูลที่เป็นตัวแปรส่งผลกระทบต่อคุณภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ทางด้าน สถิติปัญหาของผู้เรียน ด้านปัญหาและเศรษฐกิจของครอบครัว ด้านโรงเรียน ด้านครูผู้สอนและ หลักการจัดการเรียนรู้

3) ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ท้องถิ่น ได้แก่ ด้านสภาพทั่วไป ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัว ชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะพัฒนา ให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย สามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชุมชน ท้องถิ่นของตนกับชาวต่างชาติได้ รวมทั้งเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ท้องถิ่นและสังคมต่อไป

8. รูปแบบการประเมินหลักสูตร

8.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

วิชัย ดิสสระ (2535 : 114) กล่าวถึงความหมายของการประเมินหลักสูตร หมายถึง การพิจารณาคูณค่าหรือค่านิยม (Worth or value) ของหลักสูตรผลของการประเมินหลักสูตร สอดคล้องกับทิสนา แจมมณี (2528 : 113-114) คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเมื่อวัดดูว่าผลผลิตของผู้เรียนเป็นอย่างไร
2. ประสิทธิภาพหลักสูตรเป็นการประเมินคุณค่าหลักสูตรโดยตรงว่า จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรที่กำหนด เมื่อนำหลักสูตรไปใช้บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ จุดมุ่งหมายที่เที่ยงตรง เหมาะสมกับระดับกลุ่มและนักเรียนหรือไม่ กระบวนการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ประกอบผลการเรียนที่เลือกสรรมานั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่
3. การตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุด เพื่อตัดสินใจว่าการวางเค้าโครงและรูปแบบ หลักสูตร ตลอดจนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเป็นไปในทางถูกต้องแล้วหรือไม่

8.2. รูปแบบการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการประเมินหลักสูตรมีรูปแบบและจุดเน้นต่างกันออกไปตามลักษณะการใช้
 ดังนี้

รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler. 1949 : 110-125) กล่าวถึงความสำเร็จของ
 จุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) ถือว่าการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา
 หลักสูตร มีขั้นตอนการประเมิน คือ

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างต่ำ โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นพฤติกรรมที่วัดภายหลัง
3. กำหนดเนื้อหาหรือ ประสบการณ์ทางการศึกษา
4. เลือกวิชาเรียน
5. ประเมินผล โดยการตัดสินด้วยการวัดผลทางการศึกษา
6. ยกเลิกหรือปรับปรุง

รูปแบบการประเมินของโบซอง (Beauchamp. 1973 : 170-171) กล่าวถึงการ
 ประเมินหลักสูตรต้องครอบคลุมเรื่อง การใช้หลักสูตรรูปแบบหลักสูตร ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและ
 ระบบหลักสูตร

รูปแบบการประเมินของเดวิท แพรท (Pratt. 1980, 409-419) เสนอแนวทาง
 การประเมินหลักสูตรไว้ 14 ข้อ คือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปประเมินหลักสูตรกล่าวชัดเจน มีความสำคัญเพียงพอ
 ครอบคลุมสิ่งที่คาดหวังหรือไม่
2. หลักการและเหตุผล ประเมินความจำเป็นในการใช้หลักสูตร ข้อสรุป
 ความสำคัญของหลักสูตร มีการอธิบายการศึกษา วิธีการศึกษา
3. จุดมุ่งหมายเฉพาะ ชี้แนวทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนสอดคล้องกับ
 การปฏิบัติได้ ตอบสนองจุดมุ่งหมายทั่วไป
4. เกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรเหมาะสมชัดเจนกับมาตรฐาน
5. จัดระดับคะแนนชัดเจนเหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย
6. สภาพแวดล้อม ระบุถึงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาไว้ชัดเจน
7. ลักษณะผู้เรียนระบุถึงลักษณะผู้เรียนที่จบหลักสูตร
8. การเรียนการสอน เนื้อหาสาระ คุณค่าและมีประโยชน์ ออกแบบแนวการจัด
 กิจกรรมสามารถเป็นแนวทางในการคัดเลือกวิธีสอน

9. ความแตกต่าง ในการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินระหว่างเรียนอย่างสม่ำเสมอ

10. ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติ สื่อแหล่งเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักสูตร
 11. การทดลองใช้หลักสูตร มีการทดลองใช้กับโรงเรียนนาร่อง รายงานผลการทดลองนำเชื่อถือ

12. ประเมินโครงร่างหลักสูตร ประเมินองค์ประกอบ ผลการประเมินที่เป็นที่ยอมรับ

13. การนำหลักสูตรไปใช้ แนวทาง เวลาเหมาะสม บทบาทหน้าที่ของผู้ใช้หลักสูตร

14. ผลผลิตรูปแบบหลักสูตรมีอิสระในตัวเอง ผลผลิตจากหลักสูตรเป็นที่น่าพอใจ

การประเมินหลักสูตรของสängค์ อุทรานันท์ (2535 : 246-258) กล่าวถึงการประเมินและตรวจสอบคุณสมบัติของหลักสูตร มี 3 วิธี

1. การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร

1.1 วิธีการตรวจสอบ เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์และเกิดความเชื่อมั่นว่าหลักสูตรจะมีความสัมฤทธิ์ผล ในการนำไปใช้มากที่สุด ซึ่งมีการตรวจสอบโดย

1.1.1 ตรวจสอบโดยคณะพัฒนาหลักสูตร

1.1.2 ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.2 แนวทางในการตรวจ

1.2.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป

1.2.2 เหตุผลความจำเป็น

1.2.3 จุดมุ่งหมายเฉพาะ (เชิงพฤติกรรม)

1.2.4 เกณฑ์ในการวัดพฤติกรรม

1.2.5 การประเมินผลเพื่อให้คะแนน

1.2.6 เนื้อหาสาระ

1.2.7 ลักษณะผู้เรียน

1.2.8 การเรียนการสอน

1.2.9 การจัดการเกี่ยวกับความแตกต่างของผู้เรียน

1.2.10 รายละเอียดในการปฏิบัติ

1.2.11 การทดลองหลักสูตร

1.2.12 การประเมินผลโครงการ

1.2.13 การนำหลักสูตรไปใช้

1.2.14 ผลผลิต

2. การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบและประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริงการประเมินหลักสูตรที่กล่าวมานั้น พบว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดหมายเพื่อให้ทราบว่าหลักสูตรนั้นมีคุณค่าหรือประสิทธิภาพหรือไม่ หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไม่ได้นำหลักสูตรไปใช้ทดลอง การประเมินหลักสูตรจึงใช้การประเมินโดยการตรวจสอบเอกสารหลักสูตร ได้แก่

ประเมินความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และเวลาเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ประเมินคุณภาพของหลักสูตร ได้แก่ ประเมินระดับคุณภาพขององค์ประกอบหลักสูตร ด้านวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย โครงสร้างหลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปี คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผลการจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรเป็นผู้ประเมิน

8.3. เกณฑ์การประเมินหลักสูตร

ผลการประเมินหลักสูตรจะมีความน่าเชื่อถือเพียงใดอยู่ที่เกณฑ์สำหรับการใช้พิจารณาตัดสินการประเมินหลักสูตรซึ่ง วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538 : 41-44) กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินหลักสูตรดังนี้

1. ความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) หมายถึง การออกแบบประเมินเพื่อได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

2. ความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity) หมายถึง ผลการประเมินนำไปอ้างอิงได้กว้างขวาง ด้านเวลา สภาพแวดล้อม บุคคล

3. ความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึง ความคงที่ของข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือหลายอย่าง

4. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คนส่วนใหญ่เข้าใจข้อมูลตรงกัน

5. ความสอดคล้องสัมพันธ์ (Relevance) หมายถึง ข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน
6. ความสำคัญ (Importance) หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักสูตรที่จะประเมิน
7. ขอบข่ายการประเมิน (Scope) หมายถึง ระบบและแบบแผนของการประเมินที่จะเอื้ออำนวยทำให้การศึกษาได้กว้างขวางและลึก
8. ความเชื่อถือและการยอมรับ (Credibility) หมายถึง ผู้ที่ต้องใช้ผลการประเมินมีความเชื่อถือในผู้ประเมินและยอมรับข้อมูลจากผลการประเมิน
9. เวลา(Time)หมายถึง การรายงานผลการประเมินจะทันใช้ในเวลาที่ต้องการหรือไม่
10. ขอบเขตของผลการใช้ผลการประเมิน (Pervasive) หมายถึงการนำเสนอผลการประเมินหลักสูตรไปใช้อย่างกว้างขวางและมีการเผยแพร่อย่างไร
11. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึงการพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติเมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว

9. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร

สจ๊วต อูทรานันท์ (2532 : 183) กล่าวถึงบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มี 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มคณะพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ครู นักพัฒนาหลักสูตร และนักวัดผลการศึกษา
2. กลุ่มผู้ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของสังคม ได้แก่ ผู้เขียนหนังสือ ผู้แทนราษฎร ประชาชน ผู้ปกครองนักเรียน
4. กลุ่มผู้ให้ความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ นักเรียน นักแนะแนวการศึกษา

ออร์สา ปราชญ์นคร (2525 : 10) และ อาร์มสตรอง (Armstrong 1989: 40) กล่าวว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรควรประกอบด้วยบุคคลเหล่านี้

1. ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร (Curriculum Specialist) รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ การเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการวิจัยหลักสูตร
2. ครู / ศึกษานิเทศก์ (Teachers /Supervisors)

3. ผู้บริหารโรงเรียน (Principals)
4. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา / ผู้ทรงคุณวุฒิ (Special Experts)
5. ผู้แทนของชุมชน ท้องถิ่น (Lay Public Representatives)

แต่ โบซอง (Beauchamp, 1968 : 145) กับ เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1974 : 42) ให้ความเห็นว่าควรมีผลผลิตของหลักสูตร คือ ผู้เรียน ร่วมอยู่ด้วย

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร คือผู้ที่มีความรู้ความสามารถหลายกลุ่มซึ่งต่างก็มีหน้าที่และบทบาทที่แตกต่างกันไป สำหรับหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่ผู้วิจัยได้สร้างชิ้นนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย บุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถให้ข้อมูลอันถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร และมีความผูกพันในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตรและผู้ใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้เรียน

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1. หลักสูตรของสถานศึกษา

การศึกษาตามมาตรฐานภายใต้ พ.ร.บ. มอบอำนาจให้สถานศึกษาโรงเรียนเป็นผู้ออกแบบหลักสูตรเองในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน

กรมวิชาการ (2544 : 27-28) กล่าวถึงหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจัดทำสาระวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาได้แก่

1. พัฒนาให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนรู้
2. ส่งเสริมด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกผิด

การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินการคือ การกำหนดวิสัยทัศน์ การจัดหลักสูตร ทำสาระช่วงชั้น รายปีหรือรายภาค กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนการสอนแต่ละช่วงชั้น แต่ละรายปี การกำหนดเวลาเรียนและหน่วยกิต บูรณาการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระต่าง ๆ อย่างสมดุล

นาตยา ปิรันธนานนท์ และคณะ (2542 : 35-50) กล่าวถึงหลักสูตรของสถานศึกษาว่าประกอบด้วย

1. เป้าหมาย มาตรฐานและการสำเร็จการศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระ กล่าวถึงสิ่งที่นักเรียนควรรู้และจากการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสภะนั้น ๆ เป้าหมายการศึกษาและการสำเร็จการศึกษาเหล่านี้จะสอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน การศึกษาของโรงเรียน ของท้องถิ่น และมาตรฐานของชาติ

2. หลักการและเหตุผลของแต่ละกลุ่มสาระ ๆ นั้น และรายวิชาเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติในปัจจุบันและอนาคตอย่างไร

3. คำอธิบายกลุ่มสาระ และคำอธิบายรายวิชา อธิบายความสำคัญของกลุ่มสาระและรายวิชานั้น ระบุสิ่งที่นักเรียนจะต้องศึกษาในแต่ละรายวิชา โครงการและกิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ การศึกษามาตรฐานให้เข้าใจแจ่มแจ้ง รวมทั้งการให้นักวิชาการ นักการศึกษา ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มาช่วยให้อธิบายและจะทำให้การจัดทำคำอธิบายเหล่านี้มีคุณภาพ

4. จุดประสงค์ของแต่ละรายวิชาแต่ละชั้นปี ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานกลางของชาติ และมาตรฐานของกลุ่มสาระรวมทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่อยู่ในของรายวิชานั้น

ประเด็นที่ควรพิจารณาในการกำหนดจุดประสงค์ให้มีคุณภาพ คือ

4.1 ระบุถึงความรู้ ทักษะ ค่านิยม และจริยธรรมที่สำคัญ ๆ ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในรายวิชานั้น

4.2 จุดประสงค์ที่กำหนดไว้มีความหมายเจาะจงและสามารถวัดได้

4.3 จุดประสงค์เหล่านี้สอดคล้องกับมาตรฐาน

4.4 จุดประสงค์เหล่านี้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาที่ระบุ

4.5 จุดประสงค์เหล่านี้เชื่อมโยงกับจุดประสงค์ที่นักเรียนชั้นปีก่อน และเอื้อประโยชน์ต่อการที่นักเรียนเรียนในชั้นต่อไป

4.6 จุดประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นท้าทายการเรียนรู้ของนักเรียน

4.7 จุดประสงค์เหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดหน่วยการเรียนรู้ และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชานั้น

4.8 จำนวนข้อของจุดประสงค์ที่ตั้งไว้เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป การเขียนจุดประสงค์ชัดเจนง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ

5. หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนควรกำหนดสาระหัวข้อที่จะต้องเรียน รวมทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

6. สัดส่วนเวลาเรียน โรงเรียนแต่ละแห่งมีอิสระในการกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนของแต่ละรายวิชา แต่ละชั้นได้โดยเสรี ภายใต้กรอบมาตรฐานการศึกษาของประเทศที่กำหนดไว้ เป็นภาพรวมกว้าง ๆ

7. แผนการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ประเด็นคำถามที่อาจเป็นกรอบในการพัฒนาประเมินและปรับปรุงหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระ

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ซึ่งจัดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดต่อเนื่อง 12 ปี ยึดหลักความเป็นเอกภาพ จัดโครงการยืดหยุ่น มีความเป็นสากล มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดมาตรฐานผู้เรียน สถานศึกษาต้องนำไปจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการและความพร้อม รวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชา และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและมีลักษณะยึดมาตรฐานหลักสูตรเป็นหลัก (Standard-Based Curriculum) โดยกำหนดให้ใช้หลักสูตร ปีการศึกษา 2546 ให้ใช้ในชั้น ป.1 และ ป.4 ชั้น ม.1 และ ม.4 ปีการศึกษา 2547 ให้ใช้ชั้น ป.1 และ ป.2 ชั้น ป.4 และ ป.5 ชั้น ม.4 และ ม.5 ปีการศึกษา 2548 ให้ใช้ทุกชั้นเรียน และ 4 องค์ประกอบที่สำคัญมี หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง การจัดการด้านหลักสูตร สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

1) หลักการ

การจัดการศึกษาของประเทศที่มีความสอดคล้องกับกฎหมายและรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติแห่งชาติและนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อเสริมสร้างเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษา เพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมทุกส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2) จุดหมาย

จุดหมายของหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดทิศทางสำหรับการจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งพัฒนาคนให้เป็นที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพจึงได้กำหนด จุดมุ่งหมายซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดวิธีการทำงานได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค
7. เข้าใจประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

3) โครงสร้าง

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นดังนี้

- 3.1 ระดับช่วงชั้น กำหนดเป็น 4 ระดับ ตามพัฒนาการของผู้เรียน คือ
 - ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
 - ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
 - ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

- ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

3.2 สาระการเรียนรู้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้เป็น 8 กลุ่ม คือ

- 3.2.1 ภาษาไทย
- 3.2.2 คณิตศาสตร์
- 3.2.3 วิทยาศาสตร์
- 3.2.4 สังคมศาสนาและวัฒนธรรม
- 3.2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 3.2.6 ศิลปะ
- 3.2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 3.2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มไว้ในวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา การสร้างสัมพันธภาพที่ดี

3.3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้แก่ กิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์

3.4 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3.5 เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาเรียนสำหรับแต่ละช่วงชั้นไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้น ป. 1-3	เวลาเรียนปีละ	800-1000	ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 2 ชั้น ป. 4-6	เวลาเรียนปีละ	800-1000	ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 3 ชั้น ม. 1-3	เวลาเรียนปีละ	1000-1200	ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 4 ชั้น ม. 4-6	เวลาเรียนปีละ	1000-1200	ชั่วโมง

การจัดเวลาเรียน จัดได้ตามสภาพของกลุ่มเป้าหมายยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละปี

4) การจัดการหลักสูตร

สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด และสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใหม่ๆ รายวิชาที่มีความเข้มข้นอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

5) การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหา จัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมนำกระบวนการจัดการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ ซึ่งจัดได้หลายลักษณะ

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน
3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ
4. การบูรณาการแบบโครงการ

แนวการจัดการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นมีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองตอบต่อความต้องการสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้น ไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ ในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความสนุกสนาน ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร ทักษะพื้นฐานในการคิดคำนวณ คิววิเคราะห์ ความเป็นมนุษย์และพัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจบ้าง มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการโครงการ การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้ที่หลักการ ทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะและควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาต่อ

การจัดการศึกษาบางประเภทที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้แก่ การศึกษาทางด้านศาสนา นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องในด้านต่าง ๆ ผู้มีความสามารถพิเศษและการศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ การจัดการศึกษาเหล่านี้สามารถปรับใช้มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เกณฑ์และวิธีการให้เป็นที่ไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

6) สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นให้ผู้เรียนเรียนจากสื่อที่มีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สิ่งตีพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมี

คุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อให้เกิดการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวทางการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งแวดลอมที่อยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนและสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสม หลากหลาย และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเองและที่เลือกมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้นั้นอย่างสม่ำเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชนและสังคมอื่น
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัด และประเมินผลการเรียนรู้มี 3 ระดับ

1. ระดับชั้นเรียน
2. ระดับสถานศึกษา
3. ระดับชาติ

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน จุดหมายสำคัญของการประเมินผลระดับชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการคุณธรรมและค่านิยม

อันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียน โดยประเมิน พฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรมและผลงานจากโครงการหรือเพิ่มสะสมงาน ผู้ใช้ผลการประเมินระดับชั้นเรียนที่สำคัญคือ ตัวผู้เรียน ครู ผู้สอนและพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการและค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้อะทอนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้าความสำเร็จของตน ครู ผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน / กลุ่มให้เกรดหรือจัดกลุ่มผู้เรียนรวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่จะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน

เกณฑ์การผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้น มี 4 เกณฑ์

1. ผู้เรียนต้องเรียนตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับผลการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผ่านเกณฑ์การประเมินที่สถานศึกษากำหนด

3. การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ

1) ความสำคัญ

กรมวิชาการ(2544 : 1)กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งมุ่งหวังให้เชื่อมโยงความเป็นไทยกับสากลโลก ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพตามความพร้อมของแต่ละบุคคล เพื่อให้สามารถนำประเทศไปสู่การแข่งขันทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ในฐานะที่เป็นพลเมืองโลกในยุคโลกาภิวัตน์ การเรียนภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและมั่นใจ มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ นอกจากนี้ยัง

มีความเข้าใจและภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทยและสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมรวมทั้งเอกลักษณ์ไทยไปสู่สังคมโลก

จากความสำคัญและความมุ่งหวังดังกล่าวข้างต้น รัฐจึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศขึ้น โดยจัดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ 1 สำหรับผู้เรียนทุกคนที่เข้าสู่ระบบโรงเรียน และสามารถเลือกภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน เขมร มลายู และภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น เป็นภาษาต่างประเทศที่สองหรือที่สาม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในบริบทสังคมโลก

2) ธรรมชาติ / ลักษณะเฉพาะของภาษาอังกฤษ

กรมวิชาการ(2544 :2)กล่าวว่า การเรียนภาษาต่างประเทศต้องอาศัยกระบวนการคิดและการฝึกฝนการใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในและนอกชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำภาษาไปใช้ในชีวิตจริง ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนให้ถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมของภาษาที่เรียน นอกจากนี้ จะต้องเน้นความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ในการเรียนวิชาอื่นๆ และในการศึกษาต่อ รวมทั้งการใช้ภาษาต่างประเทศในการประกอบอาชีพ

3) วิสัยทัศน์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่า ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษา ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทย ไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์

4) คุณภาพของผู้เรียนที่จบการศึกษาช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเรียนภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และเกิดความมั่นใจในการที่จะสื่อสารกับชาวต่างประเทศ รวมทั้งเกิดเจตคติที่ดีต่อภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ โดยยังคงความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย

การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพได้ตามที่คาดหวังดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดองค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ผู้เรียนพึงมีเมื่อผ่านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 มีดังนี้

1. เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยน นำเสนอ ข้อมูล ข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงความรู้สึกนึกคิด และความคิดรวบยอด โดยใช้น้ำเสียง ท่าทางในรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ

2. มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียนในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เวลาว่าง และ สวัสดิการ การซื้อขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการสถานที่ ภาษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงศัพท์ประมาณ 2,100 – 2,250 คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมขึ้น)

3. ใช้ประโยคผสม(Compound Sentence)และประโยคซับซ้อน(Complex Sentence) ที่ใช้สื่อความหมายตามบริบทต่างๆในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4. อ่าน เขียน ข้อความเป็นความเรียงและไม่เป็นความเรียง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีตัวเชื่อมข้อความ (Discourse Makers)

5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาตามตามบริบทของข้อความที่พบในแต่ละระดับชั้น

6. มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ สืบค้นข้อมูลความรู้ในวิชาอื่นๆที่เรียนตามความสนใจและตามระดับชั้น

7. ฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง หากความเพลิดเพลินและเป็นพื้นฐานในการทำงานและประกอบอาชีพ

3.5 สาระความรู้ภาษาอังกฤษ

สาระที่ 1 : ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆและนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และการสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆได้อย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพและสุนทรียภาพ

สาระที่ 2 : ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐานที่ 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่าง ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 : ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 : ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การทำงาน การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

กรมวิชาการ (2545: 165-170)กล่าวว่าในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งต่างๆทั้งแนวลึกและแนวกว้าง หน่วยการเรียนรู้ต้องมีลักษณะเป็นแก่นสาระ (Themes) และแก่นสาระหรือเรื่องหลัก ที่สภายุโรป(J.Avan Ek : 1977) ศึกษาวิจัยพบว่าผู้เรียนภาษาต่างประเทศในระดับสื่อสารได้ ควรเรียนหัวเรื่อง 14 เรื่อง ที่กำหนดไว้ใน The Threshold Level ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. Personal identification ผู้เรียนจะต้องสามารถให้ข้อมูลตนเองและค้นหาข้อมูลของคนอื่นได้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆดังนี้

1.1 name	- บอกและถามพร้อมทั้งสะกดชื่อ นามสกุล คำนำหน้า
1.2 address	- บอกและถามบ้านเลขที่ ชื่อถนน ชื่อประเทศ
1.3 telephone number	- บอกและถามหมายเลข โทรศัพท์
1.4 date and place of birth	- บอกและถาม วัน เดือน ปี เกิด และสถานที่เกิด วันเกิด
1.5 age	- บอกและถามอายุ(จำนวนปี)
1.6 sex	- บอกและถามชื่อเพศหญิง ชาย
1.7 marital status	- บอกและถามสถานภาพ เช่น โสด แต่งงาน ม่าย เกี่ยวกับ บุตร สามี ภรรยา
1.8 nationality	- บอกและถามเชื้อชาติ
1.9 origin	- บอกและถามแหล่งกำเนิด สถานที่เกิด

- 1.10 profession, occupation - บอกและถามอาชีพ ตำแหน่งงาน หน้าที่ที่ทำงาน สถานที่ทำงาน
- 1.11 employer - บอกและถามชื่อบริษัท ห้างหุ้นส่วน องค์กร
- 1.12 family - บอกและถามชื่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ญาติพี่น้อง
- 1.13 religion - บอกและถามชื่อศาสนา โบสถ์ สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
- 1.14 likes and dislikes - บอกและถามการชอบและไม่ชอบที่จะทำ ไม่ทำ
- 1.15 character, temperament, disposition - บอกและถามบุคลิกลักษณะ ความสุข ทุกข์
2. House and home ผู้เรียนจะต้องสามารถพรรณนาบอกในเรื่องเหล่านี้
- 2.1 types of accommodation - บอกและถามประเภทของที่พักอาศัย ขนาด เครื่องตกแต่ง การเช่า การซื้อ เช่น บ้าน แฟลต ทาวน์เฮ้าส์
- 2.2 accommodation room - บอกและถามเกี่ยวกับห้องต่างๆ ในบ้าน เช่น ตำแหน่งที่ตั้งส่วนไหนของบ้าน
- 2.3 furniture, bedclothes - บอกและถามชื่อเกี่ยวกับเครื่องนอน
- 2.4 rent - บอกและถามราคา ค่าเช่าห้อง ค่าเช่าบ้าน ราคาซื้อขาย ในอัตราตามจำนวน วัน เดือน ปี
- 2.5 service - บอกและถามเรื่องการใช้บริการ เช่น เครื่องโทรศัพท์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องทำน้ำอุ่น – เย็น
- 2.6 amenities - บอกและถามเรื่องอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ อ่างอาบน้ำ ฝักบัว ตู้เย็น ระเบียงรถ สนามสวนหย่อม เครื่องทำความสะอาด
- 2.7 region - บอกและถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะทางธรรมชาติ เช่น ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม เขตภูเขา ป่าไม้ ลำธาร แม่น้ำ ทุ่งนา ชายฝั่งทะเล เกาะ เป็นต้น
- 2.8 flora and fauna - บอกและถามชื่อพืชหรือสัตว์ ตามธรรมชาตินั้น ๆ เช่น ชื่อต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ แมลง เป็นต้น
3. Life at home ผู้เรียนต้องมีความสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัว
- 3.1 family - เล่าเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว

- 3.2 occupation of parents - บอกอาชีพผู้ปกครอง
- 3.3 daily routine - เล่าเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ บอกความเหมือน ความต่างกับผู้อื่นได้
- 3.4 money - บอกวิธีการใช้เงินได้ การหารายได้พิเศษ บอกความเหมือนความต่างเรื่องการหาเงินกับผู้อื่นได้
- 3.5 pets - เล่าถึงสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้ บอกความเหมือน ความต่าง เรื่องสัตว์เลี้ยงกับผู้อื่นได้
4. Education and future career ผู้เรียนสามารถอภิปรายในเรื่องเหล่านี้
- 4.1 schooling - บอกชั้นปีที่เรียน ระดับที่เรียน
- 4.2 subjects - บอกวิชาที่เรียน
- 4.3 qualification - บอกชื่อวุฒิบัตร การศึกษา
5. Free time, entertainment ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับ
- 5.1 hobbies - บอกและถามชื่องานอดิเรกต่าง ๆ
- 5.2 interests - บอกและถามความสนใจในเรื่องต่าง ๆ
- 5.3 radio, TV. - บอกและถามการชมรายการต่าง ๆ ทางวิทยุ โทรทัศน์ ในเรื่องของแสง สี เสียง พิธีกร นักแสดง
- 5.4 cinema, theatre, opera, concert, etc. - บอกวิธี เวลา การจองบัตร การซื้อบัตร การเดินทาง ชื่อนักแสดง หมายเลขเข้า - ออก หมายเลขที่นั่ง
- 5.5 sport - บอกชื่อการแข่งขัน การจองบัตร การซื้อบัตร เหตุการณ์ต่าง ๆ ในการแข่งขัน
- 5.6 intellectual pursuits - บอกเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน ชื่อหนังสือ
- 5.7 artist pursuits - เล่าเรื่องศิลปะต่าง ๆ ตามพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ และอื่น ๆ เช่น การเขียน การวาด
- 5.8 museum, galleries, exhibitions - หาข้อมูลเวลาปิด - เปิด การซื้อบัตรตามพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ งานนิทรรศการ
- 5.9 press - เล่าถึงความบันเทิงต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารทั้งในและต่างประเทศ
6. Travel ผู้เรียนจะต้องสามารถจัดการ ติดต่อกับ ทราบเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้
- 6.1 travel to work, evening-class etc. - บอกและถามเรื่องวิธีการไปทำงาน ชื่อยานพาหนะ เวลาไป-กลับ ราคาตั๋ว-แพง

- 6.2 holidays - บอกและถามเรื่องการใช้เวลาว่างในวันหยุด จำนวนวันที่ไป ไปกับใคร ไปอย่างไร ไปตามลำพังหรือ หมู่คณะ ครอบครัว เพื่อน ญาติ การวางแผน ความประทับใจ การค้นหาข้อมูลก่อนไป ชื่อเทศกาลต่าง ๆ
- 6.3 countries and places - บอกและถามลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ขนาด ที่ตั้ง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ
- 6.4 public transports - บอกและถามเกี่ยวกับชื้อยานพาหนะของรัฐ สถานที่จอด การซื้อบัตร ตารางเวลาเข้า-ออก
- 6.5 private transports - บอกและถามเกี่ยวกับยานพาหนะของเอกชน สถานที่จอด การซื้อบัตร ตารางเวลาเข้า-ออก
- 6.6 entering and leaving a country - บอกและถามเกี่ยวกับเรื่องด่านศุลกากร การแลกเปลี่ยนเงิน ผู้นำหนักของกระเป๋า สินค้าที่สามารถนำเข้า
- 6.7 nationalities - บอกและถามเกี่ยวกับเชื้อชาติ
- 6.8 languages - บอกและถามชื้อภาษาต่างประเทศที่ใช้
- 6.9 hotel, camping-site etc. - บอกและถามราคา ชื้อโรงแรมพร้อมรายละเอียดของสถานที่พักนั้น ๆ
- 6.10 travel document - บอกและถามการทำวีซ่า การทำประกันอุบัติเหตุ
- 6.11 fares - บอกอัตราค่าโดยสาร เด็ก ผู้ใหญ่ ที่เที่ยวเดียวหรือไป-กลับ
- 6.12 tickets - บอกการจ่ายค่ามัดจำหรือการจ่ายทั้งหมด
- 6.13 luggage - บอกอัตราค่าบริการยกกระเป๋า
- 6.14 traffic - บอกและถามเกี่ยวกับกฎจราจร การใช้ถนน การจอดรถ อัตราความเร็วในการขับรถ สัญญาณไฟจราจร และอื่น ๆ
7. Relation with other people ผู้เรียนต้องสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข
- 7.1 friendship/aversion - สร้างมิตรสัมพันธ์ต่อกัน บอกความชอบ/ไม่ชอบ
- 7.2 invitation - มีการเขียนเชิญซึ่งกันและกันและนัดหมายรับประทานอาหาร
- 7.3 correspondence - เขียนบัตรอวยพรส่งกัน เขียนโน้ต เขียนจดหมาย

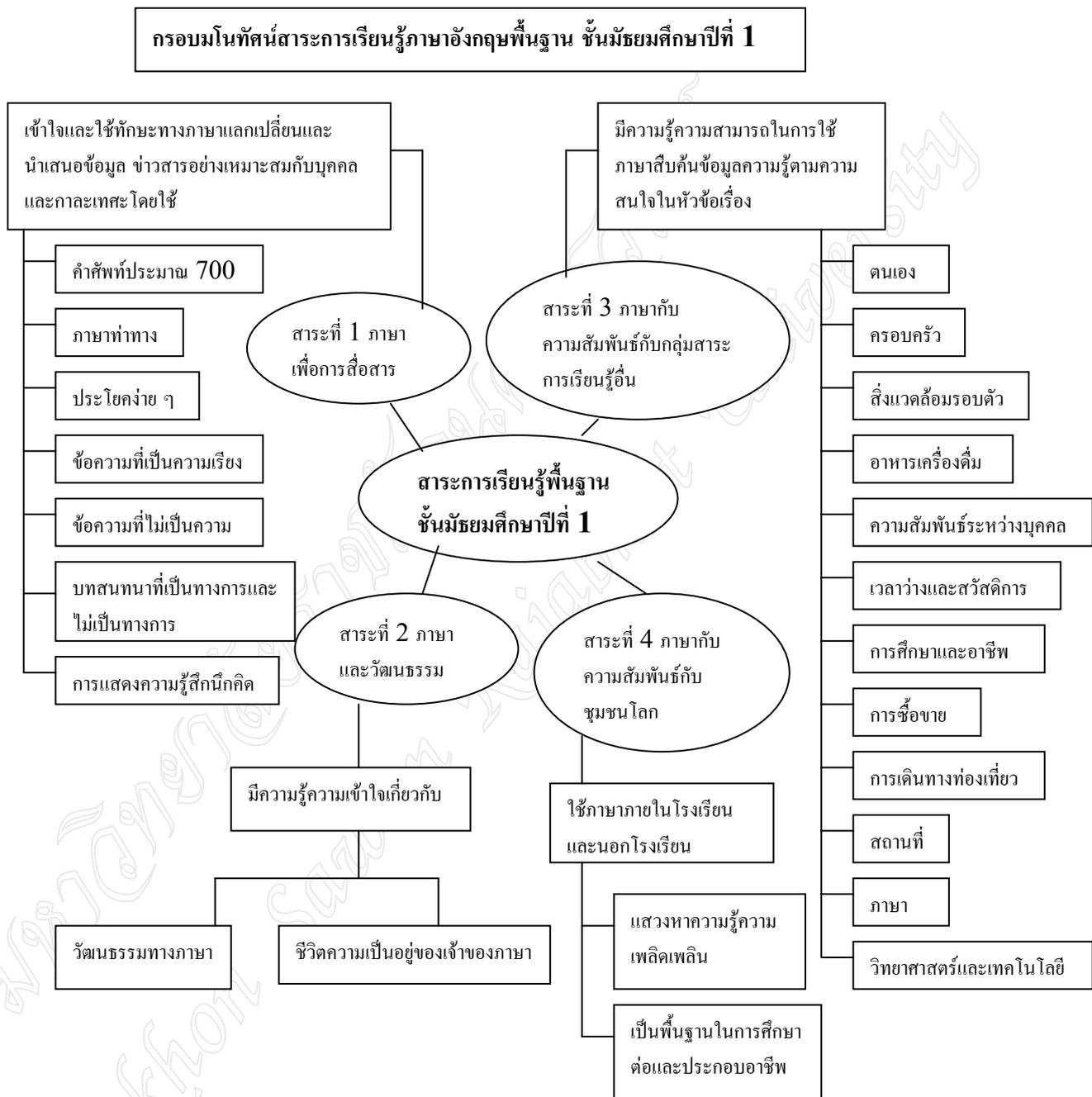
- 7.4 club membership - การเป็นสมาชิกในกิจกรรมต่าง ๆ
- 7.5 political and social views - สนทนาเกี่ยวกับเรื่องการเมือง เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม การดูแลคนชรา การรักษาพยาบาล
8. Health and welfare ผู้เรียนต้องรู้จักดูแลสุขภาพของตนเอง
- 8.1 parts of the body - บอกและถามชื่ออวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
- 8.2 positions of the body - บอกและถามการเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่น การเดิน การวิ่ง การนอน การยืน เป็นต้น
- 8.3 ailments/accident - บอกและถามเรื่องสุขภาพ ความเจ็บป่วย การบาดเจ็บ การเกิดอุบัติเหตุ การรับประทานยา
- 8.4 personal comfortable - บอกและถามเรื่องความหิว การพักผ่อนหรืออานวยความสะดวกสบาย
- 8.5 sensory/perception - บอกและถามในสิ่งที่เห็น ได้ยิน กลิ่น รสชาติ ว่าเป็นอย่างไ
- 8.6 hygiene - บอกและถามชื่อเครื่องใช้ในห้องน้ำ เช่น สบู่ ยาสระผม
- 8.7 insurance - บอกและถามประโยชน์การประกันชีวิต การประกันภัยต่าง ๆ
- 8.8 medical services - บอกและถามการนัดหมายกับหมอตา ฟัน หู คอ จมูก
- 8.9 emergency services - บอกและถามโทรศัพท์ฉุกเฉินเกี่ยวกับไฟไหม้ เรียกรถพยาบาล
9. Shopping ผู้เรียนต้องสามารถรู้จักซื้อสินค้า แหล่งสินค้า ราคา ขนาด และน้ำหนัก
- 9.1 shopping facilities - ถามและบอกให้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านค้าต่าง ๆ ห้างสรรพสินค้า ราคาสินค้า (ถูก/แพง) อันไหนดีกว่า ถูกกว่า ปริมาณ น้ำหนัก เงินตราต่างประเทศ การบริการ
- 9.2 foodstuffs - ถามชื่ออาหารกินเล่น
- 9.3 clothes, fashion - ถามและบอกเกี่ยวกับชื่อ สีเสื้อผ้า สิ่งที่ประดิษฐ์แฟชั่น
- 9.4 smoking - ถามและบอกชื่อชนิดของยาสูบ

- 9.5 household articles - ถามและบอกชื่อชนิดเครื่องใช้ในครัว
- 9.6 medicine - ถามและบอกเรื่องยา
- 9.7 prices - ถามและบอกเรื่องราคา การต่อรองราคา การใช้ส่วนลดราคา
- 9.8 weigh and measure - ถามและบอกขนาด น้ำหนัก มาตรการวัด เช่น ใหญ่ เล็ก เบา กิโลเมตร
10. Food and drink ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการสั่งอาหารและเครื่องดื่ม
- 10.1 type of food and drink - บอกและถามชื่อชนิดของอาหาร เช่น แบบปิ้ง อบ ทอด และรายการเครื่องดื่มในภัตตาคาร
- 10.2 Place where you eat and drink - ถามและบอกเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่รับประทานอาหาร เครื่องดื่มให้รายละเอียดเกี่ยวกับการสั่งอาหารและเครื่องดื่ม การเลือก การจ่ายพิเศษแก่พนักงาน
11. Services ผู้เรียนต้องสามารถบอกและให้ข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้
- 11.1 post - บอกและถามข้อมูลสถานที่ของที่ทำกาไปรษณีย์ ตู้ส่งจดหมาย ค่าแสตมป์ในการส่งพัสดุ
- 11.2 telephone - บอกและถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่โทรศัพท์ การหมุนหมายเลขโทรศัพท์ การแลกเหรียญสำหรับโทรศัพท์
- 11.3 telegraph - บอกและถามการส่งโทรเลข ถามจำนวนวันที่ผู้รับจะได้รับอัตราค่าส่งโทรเลข
- 11.4 bank - บอกและถามข้อมูลเกี่ยวกับธนาคารที่ใกล้ที่สุด สถานที่แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การแลกซื้อ cheque การให้ยืม กู้เงิน
- 11.5 police - บอกและถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุด การแจ้งความ การจ่ายค่าปรับ
- 11.6 hospital, surgery - บอกและถามการนัดหมายกับหมอตา-ฟัน-หู-คอ -จมูก
- 11.7 repair - บอกและถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำหรับซ่อมสิ่งของที่ใกล้ที่สุด เช่น ซ่อมรองเท้า กระเป๋า เสื้อผ้า
- 11.8 garage - บอกและถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ซ่อมรถที่ใกล้ที่สุด
- 11.9 petrol-station - บอกและถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่เติมน้ำมันที่ใกล้ที่

สุด การเติมลม การตรวจสอบน้ำมันเครื่อง ราคาน้ำมัน

12. Places ผู้เรียนต้องสามารถบอกแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ
- 12.1 direction - บอกและถามข้อมูลเกี่ยวกับทิศทาง ตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่
- 12.2 distance - บอกและให้ข้อมูลเกี่ยวกับระยะทาง
- 12.3 map - ใช้แผนที่สำหรับการเดินทาง
13. Foreign language ผู้เรียนต้องสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสาร
- 13.1 ability - มีความสามารถในการฟัง การพูด การอ่านและเขียน บอกความยาก-ง่าย
- 13.2 understanding - ถาม การให้ข้อมูล การให้ทวนซ้ำในสิ่งที่ไม่เข้าใจ เข้าใจคำ วลี ประโยค ความหมายต่าง ๆ
- 13.3 correctness - ถามอย่างถูกต้อง แก้อำพิดได้ การสะกดคำ การตั้งคำถาม การออกเสียง
14. Weather ผู้เรียนสามารถบรรยายเกี่ยวกับลักษณะภูมิอากาศ
- 14.1 climate - บอกและถามลักษณะอากาศในประเทศของตนเอง และต่างประเทศ
- 14.2 weather-conditions - ทำนายลักษณะอากาศ

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้สถานศึกษาทั่วประเทศเข้าใจและสามารถพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน ตลอดจนวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยจัดทำผังมโนทัศน์ของแต่ละสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาเกิดความเข้าใจ นำไปใช้เทียบเคียงกับหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมา และบูรณาการเชื่อมโยงทั้งภายในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ตลอดจนพัฒนาส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ชุมชนได้ด้วย สำหรับผังมโนทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดังนี้

ภาพที่ 2.3 ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 :15)

4. การจัดการเรียนรู้กลุ่มภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

การจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สำหรับแนวคิดกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) นั้นมีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะหาวิธีการทำให้นักเรียนเรียนภาษาได้เร็วขึ้น สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนพัฒนาตนเอง รู้จักกระบวนการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้ และแนวคิดที่นำเสนอต่อไปนี้เป็นแนวทางหนึ่งที่ กรมวิชาการ (2544 :128 – 170) เสนอแนะวิธีทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered Language Learning) การเรียนการสอนภาษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในการใช้ภาษา และรู้จักกระบวนการเรียนรู้ ตามความต้องการและความสนใจของนักเรียน ในรูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน จัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของนักเรียน โดยเริ่มจากการฟัง ไปสู่การพูด การอ่าน การจับใจความสำคัญทำความเข้าใจ จดจำแล้ว นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้

3) การสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Language for Specific Purposes) การสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ มีการพัฒนาเป็นลำดับนับตั้งแต่ปี 1967 เป็นต้นมา ในด้านภาษาอังกฤษเรียนการสอนชนิดนี้เป็นภาษาอังกฤษว่า English for Specific Purposes เป็นการสอนโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ เพื่อรับความรู้ศาสตร์อื่นๆ ทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพอาทิ เช่น ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษเพื่องานเลขานุการ ภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจ ภาษาอังกฤษการโรงแรม ในการเรียนภาษามีใช้เป็นเพียงการเรียนเฉพาะตัวเนื้อหาภาษาแต่ใช้ภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือเชื่อมโยง และบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ นักเรียนมีแรงจูงใจ มีปัจจัยภายนอกที่บังคับให้เรียน เช่น เรียนเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือเรียนเพื่อประกอบอาชีพผู้กำหนดโปรแกรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องศึกษาความต้องการซึ่งมีอยู่หลายระดับ หลายขั้นตอน

ปัจจุบันการสอนภาษาเฉพาะด้านในประเทศไทยกำลังพัฒนา และมีความต้องการเพิ่มขึ้นตามลำดับ ในด้านการท่องเที่ยว งานเลขานุการ ธุรกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกษตรศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์

4) การจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหา (Content-Based Instruction approach) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหา หมายถึง การสอนภาษาที่นำเนื้อหาวิชาต่างๆ มาบูรณาการกับจุดหมายของการสอนภาษา กล่าวคือ นักเรียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และในขณะเดียวกันก็พัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไปด้วย ดังนั้น การคัดเลือกเนื้อหาที่นำมาให้นักเรียนได้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเนื้อหาที่คัดเลือกมาจะต้องเอื้อต่อการบูรณาการการสอนภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่านและเขียน นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาการกระบวนกรคิดวิเคราะห์ สามารถตีความ ประเมินข้อมูลของเรื่องและพัฒนาการเขียนเชิงวิชาการที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ได้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาในลักษณะองค์รวม (Whole Language Learning)

5) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ส่งเสริมนักเรียนให้ทำงานร่วมกันเพื่อให้ตนเอง และสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามสภาพวัฒนธรรม นั่นคือ ให้นักเรียนมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ในลักษณะประชาธิปไตยและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6) การสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language Approach) แนวการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม เป็นการพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม โดยไม่แยกภาษาเป็นส่วนๆ และไม่เน้นเฉพาะทักษะใดทักษะหนึ่ง

นักเรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่และรูปแบบของสิ่งพิมพ์ โดยผ่านทางการใช้ภาษาจริง ที่มีจุดมุ่งหมายจริง และผ่านการแสวงหาความหมายของสิ่งพิมพ์อย่างกระตือรือร้น ความสำเร็จของผู้เรียน ในฐานะผู้ใช้ภาษาพูดได้พัฒนามาจากผลของการที่เขาเฝ้าจับตาดู และคอยฟังคนอื่นๆ ใช้ภาษาพูด เพื่อให้มีการกระทำสิ่งต่างๆ

7) การเรียนรู้ที่เน้นภาระงาน (Task-Based Learning) การเรียนรู้ที่เน้นภาระงาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภาระงาน (Tasks) เป็นหลัก มีลักษณะเป็นหลักสูตรแบบวิเคราะห์ (Analytic Syllabus) โดยยึดเอาระบบภาษาทั้งหมดมาวิเคราะห์ แล้วจัดเป็นหน่วยใหญ่ๆ ไว้ตามความสามารถของนักเรียน และเน้นว่าจะเรียนภาษาอย่างไร โดยยึดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรด้วย

8) การเรียนรู้จากการทำโครงการ (Project-Based Learning) โครงการคือ งานศึกษาค้นคว้าที่นักเรียนทำร่วมกัน เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้เรียนต้องการศึกษา แล้วดำเนินการศึกษาค้นคว้าภายในเวลาที่ตกลงกันไว้ จนได้ผลออกมาตามที่ตั้งจุดประสงค์ไว้

โครงการเป็นวิธีการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจัดอยู่ในแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การทำโครงการต้องเริ่มจากนักเรียนเป็นผู้คิด ลงมือปฏิบัติหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีครูผู้สอนคอยช่วยเหลือ กระตุ้น แนะนำ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดจนได้ผลงานออกมา แล้วจัดทำรายงาน วิธีการดำเนินงานและเสนอผลงาน

9) การสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) การสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานมาจากจิตวิทยา ปรัชญา และมนุษยวิทยา โดยมีความเชื่อว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อาศัยประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ โยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งผู้สอนต้องเป็นผู้จัดกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Perkins. 1991)

10) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ ซึ่งเปิดโอกาสให้ใช้วิธีการตั้งคำถาม (Questioning) และกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving) มาเป็นตัวนำกระบวนการแสวงหาความรู้และทักษะ โดยไม่ยึดติดในโครงการสร้างของสาขาวิชาต่างๆ ทางด้านวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน

11) วิธีการสอนด้วยการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) หรือเรียกย่อๆว่า TPR เป็นการสอนที่พัฒนาโดยนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ชื่อ เจมส์ แอชเชอร์ ซึ่งได้แนวจากงานวิจัยด้านจิตวิทยาพัฒนาการและทฤษฎีการเรียนรู้ โดยโยงโยทฤษฎีการจำในเชิงจิตวิทยาที่เชื่อว่าถ้าบุคคลใดได้รับการฝึกฝนบ่อยๆหรือเข้มข้นอย่างต่อเนื่อง จะเกิดการเก็บสะสมประสบการณ์ต่างๆ และสามารถระลึกและถ่ายทอดออกมาได้ TPR เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เริ่มเรียนภาษาและควรใช้ร่วมกับวิธีสอนแบบอื่นๆ จะมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษ เพิ่มพูนแรงใจ ช่วยให้ความจำคงทน

12) การเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบโฟร์แมทซิสเต็ม (4 MAT'S Learning System) เป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการรับรู้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม มีการจัดข้อมูลด้วยการสังเกตอย่างไตร่ตรอง เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมของตนเอง ผู้เรียนจะบูรณาการสิ่งที่ได้จากการสังเกตมาเป็นความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม แล้วนำมาปฏิบัติให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้ความรู้ การค้นคว้า และการทดลองปฏิบัติ กิจกรรมเน้นการเรียนแบบร่วมมือ การอภิปราย การทำงานกลุ่ม และกิจกรรมแก้ปัญหา

สรุปได้ว่าแนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นได้พัฒนาขึ้นมาอย่างกว้างขวาง แต่ละแนวคิดและวิธีมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด สำหรับหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้นผู้วิจัยไม่ได้ยึดวิธีหนึ่งวิธีใดเป็นหลัก แต่จะศึกษาและ

พิจารณาเลือกแนววิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสาระความรู้ในแต่ละเรื่อง เพื่อทำให้ผู้เรียนเรียนภาษาได้เร็วขึ้น สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ดียิ่งขึ้นตลอดจนการพัฒนาตนเอง รู้จักกระบวนการเรียนรู้ และมีทักษะในการเรียนรู้

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางภาษา

ในการจัดการเรียนการสอน ต้องเกี่ยวข้องการวัดและประเมินผลมาตลอด เพียงแต่วิธีการวัดและการประเมินอาจเปลี่ยนรูปแบบไปตามยุคสมัย และในปัจจุบันกระบวนการจัดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นภาระงานทางด้านการวัดและประเมินผลจึงต้องเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การสอดคล้องกัน การประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเน้นไปที่การวัดและการประเมินผล ซึ่งจะนำไปสู่การมองเห็นสภาพที่แท้จริงของนักเรียน และสภาพจริงของการเรียนการสอน จากสิ่งที่นักเรียนได้แสดงออกซึ่งสะท้อนให้เห็นความสามารถอย่างหลากหลายในการพัฒนาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับสมรรถภาพที่มีในตนเองและจากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งชี้ให้เห็นวิธีการตัดสินใจและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การใช้กิจกรรมการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จะช่วยให้ค้นพบว่านักเรียนรู้เรื่องต่างๆ มากน้อยเพียงใด แนวการประเมินเช่นนี้ช่วยเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการสอนและ การประเมิน

ส่วนการประเมินผลสัมฤทธิ์ สัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนและหลักสูตร เป็นการสะสมข้อมูลเชิงประจักษ์ระหว่างการสอน ต่อเนื่องไปจนสิ้นสุดการสอน เพื่อดูว่าเป้าหมายการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาหรือไม่ ดำเนินไปในทางทิศทางใด การประเมินผลสัมฤทธิ์ต้องสนับสนุน ส่งเสริมการสอนที่เกี่ยวข้องกัน การประเมินผลจะมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงได้ ต้องมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการสังเกตนักเรียน การวิเคราะห์ผลจากการแสดงออกของนักเรียน การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร การประเมินแผนการสอนของครูและสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูเป็นต้น

สรุปได้ว่าการวัดและประเมินผลทางภาษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือนำผลการวัดและประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน สำหรับการวัดและประเมินผลของหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น เป็นการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รู้ถึงความก้าวหน้าของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ จึงเน้นวิธีการและเครื่องมือวัดที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการวัดภาคปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การบันทึก

พฤติกรรม แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น ทั้งนี้ต้องเลือกวิธีการและเครื่องมือวัดให้สอดคล้องกับเนื้อหา ภาษาและทักษะที่ต้องการวัด

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พชนี บุระพันธ์ (2527) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่าปัญหาส่วนใหญ่คือขาดแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ เอกสารที่เกี่ยวข้องไม่พอเพียง ครูไม่มีความรู้และขาดทักษะในการดำเนินงาน

อมรรัตน์ สุดสาวาท (2534) ทำงานวิจัยเรื่อง แนวโน้มของหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาในปีพุทธศักราช 2543 ผลการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร ภาษาอังกฤษ จะเน้นทักษะพื้นฐานและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นแกนกลาง และจะเป็นเนื้อหาเฉพาะในท้องถิ่น

ศิริชัย อนันตผล (2534) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่ายังไม่มีการจัดเนื้อหาหรือรายวิชาขึ้นใหม่ ขาดวิทยากรที่จะให้ความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจน ขาดเอกสารที่ใช้ในการศึกษา

บุญล้อม ปานลักษณ์ (2536) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดหลักสูตรทางวิชาภาษาอังกฤษในกลุ่ม ประสพการณ์พิเศษ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โดยดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียน การสอน และมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยครูผู้สอนเป็นผู้ กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ

สุดสายใจ ชาญณรงค์ (2540) การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพราะนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราว จากชีวิตจริงและสังคมข้างๆ ใกล้ตัว ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้านและสิ่งที่น่าสนใจในท้องถิ่น นอกจากนี้ นักเรียนมีความพอใจในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด นักเรียนคิดว่า สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มากที่สุด

สรุปจากงานวิจัยดังกล่าวพบว่าในการพัฒนาหลักสูตรต่างๆต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานให้ชัดเจนและจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น แล้วตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ต่อจากนั้นนำสู่โรงเรียนและลงสู่การจัดการเรียนรู้ในระดับห้องเรียนต่อไป สำหรับการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้น เป็นงานวิจัยและพัฒนาที่มีขั้นตอนในการพัฒนา คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหลักสูตร การประเมิน โครงร่างหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไข

กรอบความคิดในการวิจัย

จากการประมวลความรู้ต่างๆที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่องหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตร หลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นกรอบความคิดในการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจิระประวัตินวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ โดยผนวกข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ วิทยาลัย ศักดิ์ พิณธิกิจและเป้าหมายของโรงเรียน ทางด้านผู้เรียน ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านครูผู้สอนและการจัดการเรียนรู้ ข้อมูลสารสนเทศในท้องถิ่น ได้แก่ ด้านสภาพทั่วไป ด้านข้อมูลทางเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม วัฒนธรรมงานประเพณี และศิลปท้องถิ่น ด้านสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว มากำหนดเป็นความเหมาะสม สอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร ได้แก่ วิทยาลัย ศักดิ์ พิณธิกิจ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับสาระการเรียนรู้รายปี คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผล การจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีกระบวนการดังต่อไปนี้ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้าง หลักสูตร การประเมินคุณภาพหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยได้วางกรอบความคิดในการวิจัยดัง แผนภาพ

ภาพที่ 2.4 กรอบความคิดในการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1